

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

KLAGE FRA A PÅ TINGRETTSDOMMER B, X TINGRETT. SAK NR 59/05.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 27. juni 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg leder, Trine Buttingsrud Mathiesen, Eva Nygaard Ottesen, Helen Bjørnøy og Inger Lise Gjørsv. De tre siste har møtt som personlige vararepresentanter for Jon Høyland, Halvor Kjølstad og Wenche Frogn Sellæg som alle hadde forfall.

Ved brev av 26. mai 2005 har A innsendt klage på tingrettsdommer B, X tingrett. Klagen gjelder sen saksbehandling. Klagen er forelagt for tingrettsdommer B til uttalelse, og embetsleder i X tingrett er orientert om klagen. Begge har avgitt uttalelse. Sekretariatet har varslet klager om at lovens normale klagefrist på tre måneder er utløpt, slik at klagen vil måtte vurderes avvist. Klager har avgitt nærmere uttalelse om dette, og han har senest avgitt uttalelse den 20. juni 2005.

Saksforholdet er i korthet følgende:

A var saksøkt i en sivil sak for X tingrett, som gjaldt oppgjør for utførte byggearbeider. Hovedforhandlingen ble avholdt 16. og 17. desember 2003 med tingrettsdommer B som rettens administrator. Dom i saken ble avsagt 28. mai 2004.

Klager – A - har i hovedsak vist til følgende:

Det følger av norsk lov at dom skal skrives og avsies innen 14 dager etter hovedforhandlingen. Dette ble ikke gjort, og det er høyst rettsstridig unnlatt å anmerke noe om årsaken til dette i rettsboken.

I dommen uttrykker tingrettsdommeren ubegrunnede, sårende karakteristikker av saksøkte som person.

Ut fra ”åpenbart grove og krenkende saksbehandlingsfeil” klages dommeren herved inn for utvalget, med krav om at han ilegges advarsel.

Klageren er klar over at klagefristen på tre måneder er utløpt, men viser til at utvalget likevel har anledning til å ta saken til behandling innenfor lovens absolutte ettårsfrist, som ennå ikke er utløpt. Han var lenge ikke kjent med at klagefristen var på tre måneder. Dessuten forventet han – som alle andre – at dom i saken ville falle senest innen 14 dager i henhold til gjeldende rettspraksis.

Dommen er anket inn for lagmannsretten, prinsipielt på grunn av saksbehandlingsfeil og at dommen må oppheves av samme grunn. Det er videre svært tunge grunner for å hevde at den lange behandlingstiden før domsavsigelsen har berøvet dommeren avgjørende viktige erindringsinntrykk fra hovedforhandlingen, hvilket er en svær rettssikkerhetsbrist.

Innklagede – tingrettsdommer B - har i hovedsak vist til følgende:

Det bestrides at dommen inneholder sårende karakteristikker. Tvisten gjaldt en byggesak. Av hensyn til resultatet i dommen og i vurderingen av enkeltspørsmål, var det nødvendig å plassere ansvaret for manglende samarbeid i byggesaken og vurdere partenes opptreden for eksempel relatert til reklamasjoner. Det er ikke benyttet formuleringer som ligger utenfor det akseptable, og det har uansett aldri vært intensjonen å formulere seg slik at A skulle føle det personlig sårende. A oppførte seg for øvrig på alle måter korrekt under rettssaken, og forhandlingene forløp helt normalt.

Dommen er påanket til lagmannsretten. Ankesaken er foreløpig ikke behandlet.

Det erkjennes at det på ingen måte er heldig at han brukte så lang tid. Om dette uttaler B videre:

”Det har dessverre forekommet at min fremdrift i denne fasen av saksgangen har blitt for svak og jeg vet rett og slett ikke om det skal skrives på uerfarenhet eller annet, men jeg arbeider samvittighetsfullt med den porteføljen jeg har her i X tingrett og mener at jeg hele tiden høster erfaringer og blir dyktigere i alle av arbeidets faser. Hvordan arbeidsbelastningen vurderes, skal jeg ikke mene så mye om, men det er et faktum at det er tett med berammelser. Jeg arbeider langt mer enn vanlig arbeidstid, nettopp for å holde tritt med kontorarbeidet og særlig det som etterfølger en hovedforhandling i form av domskrivning. Bortsett fra enkelte saker, som har tatt uforholdsmessig lang tid, håper og tror jeg at sorenskriveren ikke har noe spesielt å utsette på min kapasitet, fremdrift, opptreden i retten eller saksavvikling.

For en part som må vente på dom og som taper, og for andre som ikke fullt ut kan vite hvordan arbeidsbelastningen er, kan det fremstå som enkelt å stille seg kritisk. Jeg mener imidlertid at også Tilsynsutvalget bør gi rom for at det kan forekomme at totalpresset for også oss dommere blir så stort at det ikke bare er å trykke på knappen og prestere. Fra min egen tid som praktiserende advokat, kjenner jeg til at dette forekommer oftere enn det som vi dommere kanskje ønsker å erkjenne og at advokatene kvier seg for å gjøre påminnelser som kan ”vekke dommeren”. Mer om dette kan jeg ikke si annet enn at jeg hele tiden jobber for å bli litt bedre i mitt arbeid og da særskilt på de punkter som jeg har fått avslørt som ”mine svakheter”.

Selv om en sak som denne innebærer ubehag, er det positivt å bli gjenstand for tilbakemeldinger og forsøke å høste erfaringer av dette.

Sorenskriver C - embetsleder i X tingrett – har avgitt supplerende uttalelse. For så vidt angår tidsforløpet uttaler han følgende:

”Som dommer B selv uttaler, gikk det alt for lang tid fra hovedforhandling til domsavsigelse i saken. Som han også peker på, har han blitt forsinket med pådømmelsen av enkelte saker. Det har med arbeidsbelastningen å gjøre, men det har nok også personlige årsaker.

Embetsledelsen var våren 2004 klar over at dommer B var forsinket med enkelte saker. Det ble øvet et påtrykk for å få framdrift i sakene, og det ble foretatt interne disposisjoner for å lette arbeidspresset. I nærværende sak kom likevel ikke dom før sist i mai.

Notater fra mai/juni 2004 viser at embetsledelsen den gang orienterte saksøkers prosessfullmektig adv. D om forsinkelsen og om når dom kunne ventes. Videre har jeg notert etter at dom forelå at begge advokater ble kontaktet. I det siste ligger også at forsinkelsen ble beklaget.

Jeg sender nå en kopi av dette brev til klager for å bekrefte det beklagelige i at han måtte vente så lenge på dom.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstoloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

Det følger av domstoloven § 237 fjerde ledd at fristen for å klage på en dommer er ”tre måneder etter at forholdet som er grunnlag for klagen, fant sted eller etter at klageren ble kjent med eller burde vært kjent med dette forholdet”. Imidlertid gir samme bestemmelse anledning for utvalget til å ta en disiplinærsak opp til behandling etter klage eller av eget tiltak, forutsatt at det ikke er gått mer enn ett år siden forholdet fant sted. Loven er formulert slik at dette er en adgang utvalget har, etter vurdering på fritt grunnlag. Klager kan ikke påberope seg noen rett til behandling av klagen etter denne bestemmelsen. I forarbeidene til bestemmelsen (Ot.prp. nr 44 (2000-2001)) uttaler departementet (s. 179) om dette spørsmål at utvalget bl.a. kan ”vektlegge om klager hadde rimelig grunn til å oversitte fristen.” Videre legger departementet til grunn som en forutsetning for å ta en forsinket klage til realitetsbehandling, ”at klagen er fremsatt så snart det forhold som umuliggjorde eller sterkt vanskeliggjorde klagen er opphørt”.

I nærværende sak er det imidlertid gått mer enn 11 måneder siden dommen ble avsagt den 28. mai 2004. Uten at det har noen avgjørende betydning bemerkes at utvalget ikke har fått full klarhet i når klageren første gang ble kjent med adgangen til å klage til utvalget.

Etter en samlet vurdering har utvalget likevel funnet at nærværende klagesak bør tas under behandling. Utvalget har da tillagt det vekt at utvalget også tidligere har behandlet en klage på tingrettsdommer B for tilsvarende forhold. Det vises til klagesak nr 34/03. En av grunnene til at utvalget der valgte å reagere med disiplinærreaksjon i form av kritikk, var dommerens unnlattelse av å orientere partene om forsinkelsen og årsaken til dette. I den saken tok det tre og en halv måned før dom forelå, til tross for at den var uttrykkelig lovet på et vesentlig tidligere tidspunkt.

I den saken som nå er til behandling, er forsinkelsen enda større enn i sak nr 34/03. Likevel er det lite som tyder på at dommeren har tatt lærdom av den tidligere saken, ved å holde partene orientert om forsinkelsen og årsaken til denne. Det burde han etter utvalgets mening ha gjort. Utvalget har merket seg at embetsleder antyder at det bl.a. kan være personlige forhold som iallfall delvis er grunn til de problemer som tilsynelatende gjentar seg. Disse er det imidlertid ikke nærmere redegjort for. Utvalget antar at tingrettsdommeren selv ville gjort dette dersom han mente at opplysningene ville være relevant for utvalgets vurdering.

Generelt vil Tilsynsutvalget bemerke at det nok ikke er uvanlig at tvistemålslovens hovedregel om at dom skal avsies innen to uker overskrides. Og en overskridelse av denne fristen i seg selv vil nesten aldri kunne karakteriseres som kritikkverdige. Årsaken til at det ofte tar lengre tid kan bero på mange og ulike forhold. Her skal særlig nevnes situasjoner der den uavsagte dommen er særlig vanskelig og omfattende, og derfor krever ekstra lang tid. Videre har mange dommere en generelt anstrengt arbeidssituasjon. Det må foretas

prioriteringer som ofte resulterer i at noen avgjørelser blir eldre enn andre, fordi de andre haster mer.

For partene som har vært involvert i tvister for rettsapparatet, og hvor det ofte er økonomiske interesser som står på spill, vil det likevel være en påkjenning å måtte gå og vente på dommen.

Etter Tilsynsutvalgets oppfatning må det karakteriseres som kritikkverdige og i strid med god dommerskikk når en dom ikke avsies før mer enn fem måneder etter at hovedforhandling er avholdt. Embetsleder har tilskrevet partene om forsinkelsen kort tid før dommen ble avsagt, men det er ingen opplysninger om at dommeren selv forut for dette har holdt dem underrettet om årsaken til forsinkelsen. Slik sett har denne saken tilsynelatende en del til felles med den tidligere klagesaken.

Utvalget har inntrykk av at tingrettsdommeren er i dialog med embetsleder om arbeidssituasjonen, og at det er gjort forsøk på å hjelpe ham med henblikk på en mer tilfredsstillende saksavvikling. Utvalget har også merket seg tingrettsdommer B's uforbeholdne beklagelse, og har inntrykk av at han har et oppriktig ønske om at forholdene ikke skal gjenta seg. Dette er selvfølgelig positivt. Slik saken ligger an, kan utvalget i denne saken likevel ikke gjøre annet enn å konkludere med at det må reageres med disiplinærtiltak i form av kritikk også denne gangen.

Tilsynsutvalget vil imidlertid understreke følgende:

Den avsagte dommen er i følge partenes opplysninger påanket til lagmannsretten. Selv om utvalget isolert sett finner tidsforløpet kritikkverdige, har utvalget ikke ved dette på noen måte vurdert eller tatt stilling til om forsinkelsen har hatt noen betydning for avgjørelsen eller dens innhold. Utvalgets vedtak har derfor ingen innflytelse på ankebehandlingen.

Helt til slutt bemerkes at utvalget, slik det fremgår, har valgt å ta klagesaken til behandling selv om tremånedersfristen er utløpt. I en slik situasjon står utvalget fritt med henblikk på hva det vil behandle. Tilsynsutvalget finner ikke grunn til å gå inn på den del av klagen som gjelder påstått sårende bemerkninger i premissene.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig

vedtak:

Tingrettsdommer B gis kritikk for å ha overtrådt de plikter stillingen medfører, og dermed for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes embetsleder i X tingrett, Justisdepartementet og Domstoladministrasjonen til orientering.